

канструкцыйны элемент выкарыстоўвалася ў архітэктуры Месапатаміі і інш. стараж. цывілізацый. Атрымала пашырэнне ў Стараж. Рыме. У Беларусі вядома з часоў сярэднявекі. Пашырана ў 12 ст. ў кultaвай архітэктуры *Гродзенскай школы дойлідства* і *Полацкай школы дойлідства*, а таксама ў мураваным дойлідстве рэнесансу, барока, класіцызму. У 20 — пач. 21 ст. выкарыстоўваецца пры будаўніцтве мастоў, шляхправадаў, у архітэктуры грамадскіх і жылых будынкаў, у кultaвым дойлідстве.

Ю. Ю. Захарына.

кі. Выконваецца з жалезабетону, цэглы, каменю, металу, дрэва. Адрозніваюць А.: па форме — паўцыркульную (апісаную па паўакружнасці), кілепадобную (у выглядзе папярочнага разрэзу перавернутага судна), клінковую (выкладзеную з камянёў клінковай формы ці з прамавугольных з кінападобнымі швамі, што ствараюць распор), каробчатую (у выглядзе дугі, апісанай з 3, 5 ці 7 цэнтраў), цыбулепадобную (у форме абрысаў цыбуліны), стральчатую (складаецца з 2 дуг, што перакрываюцца пад вострым вуглом), падковападобную (у форме абрысаў падковы); па функцыі — падпружную (умацоўвае ці падтрымлівае скляпенне), разгрузачную (размяркоўвае нагрузку ад верхняй часткі пабудовы на апоры ці ад асобных апор на сценку фундаменту); па характары — несапраўдную (выкананую шляхам гарызантальнага напуску камянёў без бакавога распору), падвісную (складаецца з 2 дуг, кропка перакрывання якіх знаходзіцца ніжэй за вяршыню А.), перспектыўную (у выглядзе арачнага праёма, які знікае ў глыбіню сцяны некалькімі А., што памяншаюцца па памерах), трыумфальную. Як

АРКА (ад лац. arcus дуга, выгін), крывалянейнае перакрыцце праёмаў у сцяне (вокнаў, дзвярэй і інш.) ці пралётаў паміж апорамі, выступ абрысаў якога звернуты ў напрамку, супрацьлеглым дзеянню асн. нагруз-